

NOTA

**Voorstellen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
ter ondersteuning van de werkgroepen voor het toekomstig
interfederaal beleidsplan “Vacatures”**

26 juni 2018

Aanvrager	Minister Didier Gosuin
Aanvraag ontvangen op	20 juni 2018
Aanvraag behandeld door	Uitgebreide RvB van de ESRBHG
Aanvraag behandeld op	21 juni 2018
Nota uitgebracht door de uitgebreide RvB van de ESRBHG op	26 juni 2018

Vooraf

De Minister van Economie en Tewerkstelling heeft aan de Raad om een eerste bijdrage van de Brusselse sociale gesprekspartners gevraagd tot de 20 maatregelen die door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aan het Overlegcomité van 27 juni 2018 zullen worden voorgesteld ter ondersteuning van de werkgroepen voor het toekomstig interfederale beleidsplan “Vacatures”.

Deze 20 maatregelen hebben betrekking op :

- de fiscaliteit en de investeringen;
- de verhoging van het gemiddeld kwalificatieniveau;
- de verbetering van de mobiliteit van de personen en de vloedigheid van de informatiedoorstroming;
- het sociaal overleg.

De nota aan de Regering verduidelijkt de werkmethode betreffende het interfederale beleidsplan dat moet worden onderzocht, overlegd en gecoördineerd, evenals gestuurd en geëvalueerd.

De studie¹ van het Brussels Observatorium voor de Werkgelegenheid betreffende de analyse van de knelpuntberoepen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2016 bepaalt o.a. drie mogelijke verklaringen voor elke functie die als een knelpuntberoep wordt beschouwd :

- 1) een kwantitatief tekort, in de zin dat er een ontoereikend aantal kandidaten voorhanden is in verhouding tot de noden van de arbeidsmarkt (met name door het opgeven van bepaalde richtingen, het gebrek aan opleidingen die op een bepaald beroep voorbereiden of een ontoereikend aantal opleidingsplaatsen of opleiders om aan de vraag te voldoen).
- 2) Een gebrek aan overeenstemming tussen het profiel van de kandidaten voor de in te vullen posten en de eisen die door de werkgevers worden gesteld (kwalitatief gebrek) inzake opleidingen, beroepservaring, taalkennis, specifieke bekwaamheden en/of bijzondere attitudes.
- 3) De arbeidsvoorwaarden (verloning, uurrooster, statuut, stresserend, zwaar of gevaarlijk werk...) die als ongunstig worden gezien; de werkzoekenden geven er in dat geval de voorkeur aan om hun zoektocht te richten op een ander beroep of een andere activiteitssector.

Volgens **de Raad** vereist het vraagstuk van de “vacatures” hoe dan ook een objectivering van de situatie op de Brusselse arbeidsmarkt. Deze objectivering dient samen met alle sociale gesprekspartners te worden uitgevoerd, en meer bepaald met de betrokken beroepssectoren. Dit proces moet eveneens toelaten om te bepalen over welke beroepen het daadwerkelijk gaat en welke de opleidingsnoden zijn die moeten worden ontwikkeld. Ook de kwestie van de daaraan verbonden arbeidsvoorwaarden moet worden behandeld.

De Raad dringt heel in het bijzonder aan op het positief karakter van de voorgestelde maatregelen die de algemene situatie op de arbeidsmarkt moeten verbeteren en het algemeen kwalificatieniveau van de werknemers moeten verhogen.

¹ Brussels Observatorium voor de Werkgelegenheid, “Analyse van de knelpuntberoepen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2016”, Brussel, 2017, bladzijde 17.

De Raad vestigt de aandacht van de Regering op de uiteenlopende tijdsaspecten van de voorgestelde maatregelen. Bepaalde maatregelen streven immers onmiddellijke en korte-termijneffecten na wat betreft de problematiek van het gebrek aan arbeidskrachten voor sommige beroepen, terwijl andere maatregelen een algemene verbetering beogen van de werking van de arbeidsmarkt op langere termijn.

De Raad verwelkomt de complementariteit van deze benaderingen. In het kader van de toekomstige werkgroepen onderstreept hij evenwel het belang om tot verschillende maatregelen te komen die op korte termijn een concreet effect zullen hebben op de vraag naar arbeidskrachten in sommige beroepen.

De Raad beperkt zich tot zijn gewestelijke en gemeenschapsbevoegdheden maar onderstreept het belang van de communautaire actoren en meer bepaald deze van het onderwijs, waarvan de rol inzake de voorbereiding op de beroepen van morgen essentieel is. De vragen betreffende de federale bevoegdheden zullen worden besproken tijdens de herfst, in het kader van het Interprofessioneel Akkoord (IPA).

Advies

1. Algemene beschouwingen

De Raad wijst op het realistisch karakter van deze 20 maatregelen die door het Brussels gewest zullen worden voorgesteld ter ondersteuning van de werkzaamheden van de werkgroepen van het toekomstig interfederale beleidsplan “Vacatures”. Hij geeft trouwens de voorkeur aan deze meer positieve en complete titel boven deze van “knelpuntberoepen” of “kritieke functies” die te restrictief zijn. Hij verwelkomt dat deze maatregelen zich inschrijven in de continuïteit van de uitvoering van de Strategie 2025 en met name van het Opleidingsplan 2020. Deze hebben betrekking op het geheel van de vraagstukken inzake werkgelegenheid, opleiding en onderwijs in het Brussels gewest en hanteren een bredere visie van de beroepsopleiding dan deze van de “knelpuntberoepen” of de “kritieke functies”. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft op dit gebied reeds initiatieven gelanceerd die de inspanningen inzake opleiding (en meer) en de promotie ervan begeleiden.

De Raad herinnert nogmaals aan het belang van de ontwikkeling van competenties en kwalificaties als hefboom voor een toegang tot de arbeidsmarkt, en dit in de eerste plaats op het niveau van het onderwijs dat hiervan de fundamentele pijler vormt.

Zo vestigt **de Raad** in het vooruitzicht van een verhoging van het gemiddeld kwalificatieniveau, en om de Brusselaars in de mogelijkheid te stellen om de betrekkingen in te vullen die zullen worden aangeboden, de aandacht op het zorgwekkend gebrek aan plaatsen in het secundair onderwijs, en meer bepaald in het technisch en beroepsonderwijs : de recente studie van BSI² spreekt van meer dan 3.000 plaatsen.

² “Onderzoek naar het plaatstekort in het secundair onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”, p. 19, Stuurgroep Brussels programma voor het onderwijs, BSI, 24 juni 2018.

De Raad deelt de bezorgdheid van de Regering voor een gevoelige verbetering van de systematische erkenning van de competenties van de werkzoekenden door de equivalentie van de diploma's en de erkenning van competenties.

De Raad dringt evenwel aan op het feit dat de strijd tegen het gebrek aan arbeidsplaatsen slechts één van de luiken van de strijd tegen de werkloosheid vormt. De opleiding van de werkzoekenden is belangrijk maar "de vacature" zal niet enkel worden opgelost door de opleiding van de werkzoekenden.

Zoals aangegeven in de inleiding, heeft het Observatorium drie mogelijke verklaringen voor de moeilijkheden om aan de plaatsaanbiedingen voor knelpuntberoepen te voldoen. Het wijst bovendien op andere factoren, zoals discriminatiepraktijken bij aanwerving, over-kwalificatie bij aanwerving, werkgelegenheidsvallen, het gebrek aan onthaalstructuren inzake kinderopvang, het gebrek aan mobiliteit van de kandidaten, of nog, de praktijken inzake beroepsoriëntatie.³

De Raad vestigt tevens de aandacht op de impact van de genderstereotypering wat betreft de knelpuntberoepen, zoals dit wordt onderstreept door de Brusselse Raad voor Gelijkheid tussen Vrouwen en Mannen⁴, een stereotypering waarvoor sensibiliseringsacties moeten worden gevoerd.

De Raad herinnert er bovendien aan dat ook andere problemen bijzonder doorwegen op de afstemming tussen het aanbod van en de vraag naar werk, met name mobiliteitsproblemen en een openbaar-vervoersaanbod dat voor verbetering vatbaar is, tussen woon-, opleidings- en werkplaats, moeilijkheden inzake informatie, begeleiding en/of adressering tussen publieke tewerkstellings-, opleidings- en onderwijsoperatoren, evenals een segmentering van de bekkens en de arbeidsmarkt die nog wordt verergerd door de taalgrenzen.

2. Algemene beschouwingen

2.1 De fiscaliteit en de investeringen

De Raad is van oordeel dat het hier zowel maatregelen van fiscale optimalisatie dan vrijstellingsmaatregelen betreft. **De Raad** vindt het belangrijk dat men waakt over het behoud en de verbetering van het statuut van de personen in opleiding dat de opening van sociale rechten moet mogelijk maken en garanderen.

De Raad vraagt om eerder de pilootprojecten van "job rotation" te ontwikkelen die door een onderneming en een publieke tewerkstellingsoperator zijn gelanceerd. Er bestaan tevens mogelijkheden wat betreft de terbeschikkingstelling van een welopgeleide werknemer tussen ondernemingen (met eerbied voor de geldende regels).

Wat betreft maatregel 9 en de verschillende openbare tewerkstellingsvoorzieningen, dringt **de Raad** eveneens aan op een evaluatie van deze voorzieningen. Bij deze evaluatie moet eveneens rekening

³ Brussels Observatorium voor de Werkgelegenheid, "Analyse van de knelpuntberoepen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2016", Brussel, 2017, bladzijde 20.

⁴ De "impact van genderstereotypen op de arbeidsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, knelpuntberoepen en genderstereotypen, Aanbevelingen voor een efficiëntere aanpak", studie besteld door Be Equal, december 2015.

worden gehouden met de impact ervan op de kwaliteit van de tewerkstelling. Ook moet men zich vragen stellen bij hun eventuele vervangingseffecten op de arbeidsmarkt.

2.2 De verhoging van het gemiddeld kwalificatieniveau

De Raad deelt de wil in de nota om het kwalificatieniveau van de werknemers te verhogen, met name om de professionele toekomst van de werkende werknemer te consolideren.

Wat betreft de coherentie van het statuut van de stagiair in opleiding, vraagt **de Raad** om eveneens de kwaliteit van het werk en het welzijn op het werk toe te voegen.

De Raad herhaalt zijn wil om voor de stages voor werkzoekenden een Commissie van goede diensten op te richten.

De Raad is van oordeel dat men ook moet werken aan een versterking van de omkadering van de werknemers die binnen hun onderneming een opleiding volgen.

De Raad vestigt de aandacht op de noodzaak om bij de opstelling van het Brussels Industrieplan (wordt voorbereid) een luik te wijden aan de opleiding voor industriële beroepen.

Wat betreft het plan om het betaald educatief verlof te versterken en te vereenvoudigen door hierin systematisch het geheel van de opleidingen op te nemen die gekoppeld zijn aan de vooruitzichten wat betreft de rekruteringsnoden van de ondernemingen, herinnert **de Raad** aan zijn advies van 18 mei 2017 (A-2017-035-ESR). Hij verwijst bovendien naar de definitie van het betaald educatief verlof zoals dit is bepaald door het Verdrag nr. 140 van de Internationale Arbeidsorganisatie.

De Raad vestigt eveneens de aandacht op twee andere sociaaleconomische categorieën : de 50-plussers en de zwakke werkzoekenden, zoals de werkzoekenden die een eenoudergezin vormen of alleenstaand zijn.

Hij verwijst naar de studie van BISA.brussels⁵ : tegen 2021 zal slechts een klein gedeelte van de personen ouder dan 50 jaar, die een werkloosheidsvergoeding ontvangen, nog van een vrijstelling kunnen genieten wat betreft het zoeken naar werk als “oudere werkloze”. Gelet op de veroudering van de bevolking is hun opname in het doelpubliek voor de inschakelings-, opleidings- en certificatieprogramma's net zo belangrijk als de opname van de jongeren en migranten. Een beroepsreconversie op 50 jaar kan nog ten volle worden overwogen.

De eenoudergezinnen en de alleenstaanden zullen bovendien de kansen missen om opleidingen te volgen. De kosten van opvang en de vervoer-/verplaatsingskosten kunnen zwaar doorwegen op het gezinsbudget van deze categorie. Toch gaat het hier om een aanzienlijk aandeel van onze bevolking te Brussel (57,7%)⁶

⁵ http://bisa.brussels/bestanden/publicaties/gewestelijke-economische-vooruitzichten/gewestelijke_economische_vooruitzichten_2016-2021.pdf

⁶ http://bisa.brussels/bestanden/publicaties/minibru/mini_bru_2018_nl

2.3 De verbetering van de mobiliteit van de personen en de vloedigheid van de informatiedoorstroming

In het vooruitzicht van de verbetering van de mobiliteit van de Brusselaars naar het gewestelijk tewerkstellingsbekken, is **de Raad** voorstander van de herziening van het samenwerkingsakkoord dat werd gesloten tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waalse gewest, het Vlaamse gewest, de Vlaamse gemeenschap, de Duitstalige gemeenschap en de Franse gemeenschapscommissie betreffende de interregionale mobiliteit van de werkzoekenden, in de zin van een versterking van de maatregelen die door dit akkoord worden voorzien.

Wat betreft de vloedigheid van de informatiedoorstroming, vraagt **de Raad** de oprichting van een statistisch instrument dat toelaat om het traject van de personen, die het Franstalig onderwijs verlaten, te volgen teneinde de NEET-jongeren en de vroegtijdige schoolverlaters op te sporen.

De Raad wijst erop dat er langs Nederlandstalige kant ⁷ de mogelijkheid bestaat om deze trajecten in aanmerking te nemen, niet enkel in het kader van de diploma's maar eveneens in het kader van de competenties. Hij betreurt wel dat deze gegevens, die van net zo strategisch belang zijn als de geïndividualiseerde informatie betreffende de verkrijging van de verschillende diploma's, nog niet beschikbaar zijn bij het verlaten van het Franstalig secundair onderwijs.

Deze gegevens zijn immers essentieel voor een objectivering en een beter begrip van de trajecten van personen en voor een verbetering van de politieke besluitname en de sturing van de publieke beleidsvoering in het Brussels gewest.

De Raad vraagt dat het samenwerkingsakkoord dat op 20 maart 2014 werd gesloten tussen de Franse gemeenschap, het Waalse gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Franse gemeenschapscommissie en de Duitstalige gemeenschap voor de opstelling van een kadaster van de educatieve en post-educatieve trajecten daadwerkelijk zou worden doorgevoerd in het onderwijs van de Franse gemeenschap.

De Raad dringt aan op het feit dat het onderwijs moet worden betrokken bij het interfederale plan "Vacatures", met name wat betreft zijn preventieve acties.

De Raad onderstreept het belang van de invoering en de verderzetting van de invoering van echte voorzieningen inzake beroepsoriëntatie, en dit zowel op het niveau van het secundair onderwijs als wat betreft de voorzieningen inzake tewerkstelling/opleiding.

De Raad wijst eveneens met aandrang op het feit dat de verbetering van de informatie van de doelgroepen en van hun oriëntatie betreffende de opleidingen, die met de rekruteringsnoden van de ondernemingen overeenstemmen, wat betreft deze jobs verschillende dimensies moet behandelen, teneinde de oriëntatie van de werknemer of de werkzoekende te optimaliseren.

Wat betreft de integratie van de migranten-werknemers, is **de Raad** de mening toegedaan dat de knelpuntberoepen een van de middelen zijn waaraan voorrang moet worden gegeven om de duurzame integratie van deze werknemers in het sociale-zekerheidssysteem te bevorderen.

De Raad vestigt tenslotte de aandacht op het feit dat de "vacatures" voor kritieke functies eveneens personen kunnen interesseren die op de arbeidsmarkt actief zijn maar naar een professionele

⁷ <https://www.vdab.be/trendsdoc/schoolverlaters/detail/default.shtml>

reconversie streven. Een van de stimuli zou het feit kunnen zijn dat een werkgever ertoe bereid is om de loonvoorwaarden naar boven te herzien voor kandidaten die aan een tekort op de arbeidsmarkt voldoen. Dit soort profielen wordt eveneens benaderd door andere minder traditionele vormen van rekrutering dan de ODW. In dit geval moeten andere communicatie- en informatiemiddelen in aanmerking worden genomen, zoals Facebook, LinkedIn, publicitaire campagnes, enz.

De Raad verwelkomt het interfederale initiatief inzake interregionale mobiliteit van de doelpersonen. Hij vestigt hiertoe de aandacht op het belang van de toegankelijkheid met het vervoer en de toegang tot de huisvesting in de gewesten.

2.4 Het sociaal overleg

De Raad verwelkomt de wil tot het overleg dat met de sociale partners heeft plaatsgevonden over deze maatregelen en oplossingen die op dit vlak in het Brussels gewest moeten worden geïmplementeerd of uitgewerkt.

De Raad is van oordeel dat de sectorale kaderakkoorden een hefboom moeten vormen om het gewestelijk beleid in deze materie te ondersteunen.

De Raad neemt tenslotte akte van de oprichting van de 7 werkgroepen op het federale niveau.

*
* *